

"Tisha Bav - & The Oldest Hatred... Redux" -Matan -10 Av 5775

Rabbi Ari Kahn adk1010@gmail.com

1. **תלמוד בבלי מסכת תענית דף כו עמוד א**
חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז, וחמשה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז תלמוד בבלי מסכת תענית דף כו עמוד ב
נשתברו הלוחות, ובוטל התמיד, והבקעה העיר, ושרף אפוטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל...
  2. **תלמוד בבלי מסכת יומא דף ט עמוד ב**
מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שהיו בו שלשה דברים - "עבודה זרה", "גלוי עריות", ו"שפיכות דמים".
  3. **תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עד עמוד א**
אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: נימנו וגמרו בעלית בית נתזה בלוד: כל עבירות שבתורה אם אומרין לאדם עבור ואל תהרג - יעבור ואל יהרג, חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים.
  4. **שמות פרק לב, ו**
וישפיתו ממחרת ויעלו עלת ויגשו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקמו לצחק:
  5. **רש"י שמות פרק לב פסוק ו**
לצחק - יש במשמע הזה גלוי עריות, כמו שנאמר (בראשית לט יז) לצחק בי, **ושפיכות דמים**, כמו שנאמר (שמואל ב' ב יד) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו, **אף כאן נהרג חור:**
  6. **רש"י שמות פרק לב פסוק ד**
עגל מסכה - כיון שהשליכו לכור, באו מכשפי ערב רב שעלו עמהם ממצרים ועשאוהו בכשפים ויש אומרים מיכה היה שם שיצא מתוך דמוסיר בנין שנתמעך בו במצרים, והיה בידו שם, וטס שכתב בו משה עלה שור, עלה שור, להעלות ארונו של יוסף מתוך נילוס, והשליכו לתוך הכורש ויצא העגל:
  7. **בראשית פרק מט, כב**
(כב) בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור:
- Joseph is a fruitful son, [like] a fruitful vine by the fountain, with branches running over the wall.
8. **דברים פרק לג, יג-יז**
(יג) ויליוסף אמר ... לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו: (יז) בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדו אפסי ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה: ס
  9. **שמות פרק יג פסוק יט**
ויקח מנשה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד ופקד אלהים אתכם והעליתם את עצמתי מזה אתכם:
  10. **כתר יונתן שמות פרשת בא - בשלח פרק יג**
(יט) ויעל משה ארון של עצמות יוסף בתוכו מן נילוס והיה לוקח עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמור זכור יזכור יי אתכם ותעלו את עצמותי מכאן עמכם:
  11. **בראשית פרק לו, א-כ**
(א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: (ב) אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם: (ג) וישראל אהב את יוסף מפניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים: (ד) ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מפניו וישנאו אתו ולא

יָכְלוּ דַבְּרוּ לְשֵׁלֶם: (ה) וַיַּחֲלֶם יוֹסֵף חֲלוֹם וַיַּגִּד לְאָחִיו וַיּוֹסֶפוּ עוֹד שָׁנָא אֹתוֹ: (ו) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמְעוּ נָא הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתִּי: (ז) וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מֵאֲלֵמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה אֲלֵמְתִי וְגַם נֹצְבָה וְהִנֵּה תִסְבְּינָה אֲלֵמְתֵיכֶם וּתְשַׁתְּחוּיֶן לְאֲלֵמְתִי: (ח) וַיֹּאמְרוּ לוֹ אָחִיו הַמֶּלֶךְ תַּמְלֵךְ עָלֵינוּ אִם מִשׁוֹל תַּמְשָׁל בָּנוּ וַיּוֹסֶפוּ עוֹד שָׁנָא אֹתוֹ עַל חֲלַמְתּוֹ וְעַל דַּבְּרָיו: (ט) וַיַּחֲלֶם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאָחִיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשָּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי: (י) וַיְסַפֵּר אֶל אָבִיו וְאֶל אָחִיו וַיַּגִּיעַר בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ הֲבֹא נְבוֹא אֲנִי וְאִמְךָ וְאִחֶיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ אֶרְצָה: (יא) וַיִּקְנְאוּ בּוֹ אָחִיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר: (יב) וַיֵּלְכוּ אָחִיו לְרַעוּת אֶת צֹאן אָבִיהֶם בְּשֶׁכֶם: (יג) וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אָחֶיךָ רַעִים בְּשֶׁכֶם לָכֵה וְאִשְׁלַחְךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנִי: (יד) וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ נָא רְאֵה אֶת שְׁלוֹם אָחֶיךָ וְאֶת שְׁלוֹם הַצֹּאן וְהַשְּׂבָנִי דָבָר וַיִּשְׁלַחְהוּ מַעֲמֵק חֲבָרוֹן וַיָּבֹא שָׁכְמָה: (טו) וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַעֲהָ בִשְׂדֵה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה תַּבְקֵשׁ: (טז) וַיֹּאמֶר אֶת אַחִי אֲנֹכִי מִבְּקֵשׁ הַגִּידָה נָא לִי אֵיפֹה הֵם רַעִים: (יז) וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נִסְעוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אִמְרִים גְּלֻכָה דַתִּינָה וַיִּלְךָ יוֹסֵף אַחֵר אָחִיו וַיִּמְצְאוּם בְּדֹתָן: (יח) וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מֵרַחֵק וּבְטָרִם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַפְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ: (יט) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלָמוֹת הַלְזָה בָּא: (כ) וְעַתָּה לָכוּ וְנַהַרְגֵהוּ וְנִשְׁלַחְהוּ בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וְאִמְרָנוּ חַיָּה רָעָה אֲכָלְתָהּ וְנִרְאָה מֶה יִהְיוּ חֲלַמְתּוֹ:

12. רש"י בראשית פרק מב

את שמעון - הוא השליכו לבור, הוא שאמר ללוי (לעיל לו יט) הנה בעל החלומות הלזה בא. דבר אחר נתכוין יוסף להפרידו מלוי שמא יתיעצו שניהם להרוג אותו:

13. בראשית פרק לד, כה

(כה) ויהי ביום השלישי בהיותם באבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרב ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר:

14. בראשית פרק ד, א-יב

(א) והאדם ידע את חנה אשתו ונתהר ונתלד את קין ותאמר קניתי איש את ה': (ב) ותסוף ללדת את אחיו את הבל ויהי הבל רעה צאן וקין היה עבד אדמה: (ג) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה': (ד) והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו ומחלבון וישע ה' אל הבל ואל מנחתו: (ה) ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו: (ו) ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך: (ז) הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רבץ ואלו תשוקתו ואתה תמשל בו: (ח) ויאמר קין אל הבל אחיו ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו: (ט) ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי אנכי: (י) ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה: (יא) ועתה ארור אתה מן האדמה אשר פצתה את פיה לקחת את דמי אחיך מידיך: (יב) כי תעבד את האדמה לא תסוף תת כחה לך נע ונד תהיה בארץ:

15. בראשית פרק לו, כא-כח

(כא) וישמע ראובן ויצלהו מידם ויאמר לא נפנו נפש: (כב) ויאמר אלהם ראובן אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אתו מידם להשיבו אל אביו: (כג) ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתנת הפסים אשר עליו: (כד) ויקחהו וישלכו אתו הברה והבור רק אין בו מים: (כה) וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה: (כו) ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו: (כז) לכו ונמכרנו לי ישמעאלים וידנו אל תהי בו כי אחינו בשרנו הוא וישמעו אחיו: (כח) ויעברו אנשים מדינים סחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף ויביאו את יוסף מצרימה:

16. בראשית פרק לו, לג-לד

(לג) וַיִּכְרְתָהּ וַיֹּאמֶר כְּתַנְתָּ בְּנֵי חַיָּה רָעָה אֲכַלְתֶּהוּ טֹרֵף טֹרֵף יוֹסֵף: (לד) וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמַלְתָּיו וַיִּשֶׂם שֵׁק בְּמַתְנָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל בְּנוֹ יָמִים רַבִּים:

17. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נב עמוד א

והאי הספדא מאי עבידתיה? פליגי בה רבי דוסא ורבנן. חד אמר, על משיח בן יוסף שנהרג, וחד אמר, על יצר הרע שנהרג...

18. שמות פרק יז, ט-יג

(ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה אֵל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הַלַּחֵם בְּעַמְלֶק מִחַר אֲנֹכִי נָצַב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: (י) וַיַּעַשׂ יְהוָה כַּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהַלָּחֵם בְּעַמְלֶק וּמִטָּה אֶהְרֹן וְחֹוֹר עָלוּ רֹאשׁ הַגְּבָעָה: (יא) וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבֹר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבֹר עַמְלֶק: (יב) וַיְדִי מֹשֶׁה כַּבָּדִים וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיִּשְׂמִימוּ תַחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאֶהְרֹן וְחֹוֹר תָּמְכוּ בְּיָדָיו מִזָּה אַחַד וּמִזָּה אַחַד וַיְהִי יָדָיו אֶמוּנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: (יג) וַיַּחְלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְלֶק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חֶרֶב: פ

19. שמות פרק כד, יד

ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה עד אשר נשוב אליכם והנה אהרן וחור עמכם מי בעל דברים יגש אליהם:

20. איכה פרק ב פסוק כ

ראה ה' והביטה למי עוללת כה אם תאכלנה נשים פרים עללי טפחים אם יהרג במקדש אדני כהן ונביא: ס

21. רש"י שמות פרק לב

ויאמר חג לה' מחר - ... ומדרשו בויקרא רבה (ה' ו', ג) דברים הרבה ראה אהרן, ראה חור בן אחותו, שהיה מוכיחם והרגוהו, וזהו ויבן מזבח לפניו - ויבן מזבח לפניו.

22. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ז עמוד א

ופליגא דרבי תנחום בר חנילאי, דאמר רבי תנחום בר חנילאי, לא נאמר מקרא זה אלא כנגד מעשה העגל, שנאמר, (שמות לב) "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו", מה ראה? אמר רבי בנימין בר יפת, אמר רבי אלעזר, ראה חור שזבח לפניו, אמר, אי לא שמענא להו השתא, עבדו לי כדעבדו בחור, ומיקים בי (איכה ב) "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא", ולא הויא להו תקנתא לעולם; מוטב דליעבדו לעגלא, אפשר הויא להו תקנתא בתשובה:

23. במדבר פרק יג, ו-יא

(ו) לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן יִפְתָּה: (ז) לְמִטָּה יִשָּׁשְׁכָר יִגָּאֵל בֶּן יוֹסֵף: (ח) לְמִטָּה אֶפְרַיִם הוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן: (ט) לְמִטָּה בְּנִימֵן פִּלְטִי בֶן רְפוּא: (י) לְמִטָּה זְבוּלֹן גְּדִיאֵל בֶּן סוּדִי: (יא) לְמִטָּה יוֹסֵף לְמִטָּה מְנַשֶּׁה גְּדִי בֶן סוּסִי:

24. ספר השל"ה הקדוש - ספר בראשית - פרשת וישב מקץ ויגש תורה אור (י)

וזה הוא ראובן היה חושב שלפי עומק הדין יוסף הוא בן מות, כי מורד במלכות בית דוד, רק חשב ושפטו העדה והצילו העדה בכל מאי דאפשר להציל, אפילו בזכות קטן ניתן להציל לפני משורת הדין. אבל לפי האמת לא היה על יוסף שום חיוב, כי לא חפץ במלוכה ולא מרד במלכות בית דוד, ואדרבא עניינו היה להחזיק מלכות בית דוד כמו שכתבתי. רק הענין היה כמו שכתבתי לעיל, כי שלושה כתרים הן, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, וכהונה ומלכות הוא בשביל תורה. ויוסף הוא כתר תורה, על כן הוצרך לגלגל הזיכוכ של ישראל להיותן לעם ראויים למלוכה, היה צריך להיות על ידי יוסף שהוא על ידי כתר תורה. והוא שטנו של עשו וכחו למעלה שהוא סמאל הוא השטן הוא היצר הרע, אשר כתר תורה מגרשו, כמו שאמרו רז"ל (סוכה נב, ב), אם פגע בד מנוול משכהו לבית המדרש. על כן כשהיו ישראל במדבר היו נושאים שני ארונות, ארון שבו הלוחות והתורה וארונו של יוסף היו נושאים ביחד, לומר קיים זה מה שכתוב בזה.

והארון היו נושאים אותו בכתף, כמו שנאמר (במדבר ז, ט), בכתף ישאו, ועל זה אמר אלו היה יודע ראובן זה אז גם כן בכתף היה נושאו:

25. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קב/א

אמר רבי אבא, אחר שתפשו הקדוש ברוך הוא לירבעם בבגדו, אמר לו, חזור בך, ואני ואתה וכן ישי נטייל בגן עדן. אמר לו, ומי בראש? אמר לו, בן ישי בראש. -אי הכי - לא בעינא

26. מלכים א פרק יא, כח-לט

(כח) והאיש ירבעם גבור חיל וירא שלמה את הנער כי עשה מלאכה הוא ויפקד אתו לכל סבל בית יוסף: ס (כט) ויהי בעת ההיא וירבעם יצא מירושלם וימצא אתו אחיה השילני הנביא בדרך והוא מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם בשדה: (ל) ויתפש אחיה בשלמה החדשה אשר עליו ויקרעה שנים עשר קרעים: (לא) ויאמר לירבעם קח לך עשרה קרעים כי כה אמר ה' אלהי ישראל הנני קרע את הממלכה מיד שלמה ונתתי לך את עשרה השבטים: (לב) והשבט האחד יהיה לו למען עבדי דוד ולמען ירושלם העיר אשר בחרתי בה מכל שבטי ישראל: (לג) וען אשר עזבוני וישתחוו לעשתרת אלהי צדנין לכמוש אלהי מואב ולמלכם אלהי בני עמון ולא הלכו בדרכי לעשות הישר בעיני וחקתי ומשפטי כדוד אביו: (לד) ולא אקח את כל הממלכה מידו כי נשיא אשתנו כל ימי חינו למען דוד עבדי אשר בחרתי אתו אשר שמר מצותי וחקתי: (לה) ולקחתי המלוכה מיד בנו ונתתי לך את עשרת השבטים: (לו) ולבנו אתן שבט אחד למען היות ניר לדוד עבדי כל הימים לפני בירושלם העיר אשר בחרתי לי לשום שמי שם: (לז) ואתך אקח ומלכת בכל אשר תאווה נפשך והיית מלך על ישראל: (לח) והיה אם תשמע את כל אשר אצוה והלכת בדרכי ועשית הישר בעיני לשמור חקותי ומצותי כאשר עשה דוד עבדי והייתי עמך ובנתי לך בית נאמן כאשר בניתי לדוד ונתתי לך את ישראל: (לט) ואענה את זרע דוד למען זאת אך לא כל הימים: ס

27. מלכים א פרק יב,

(א) וילך רחבעם שכם כי שכם בא כל ישראל להמליך אתו: (כה) ויבן ירבעם את שכם בהר אפרים וישב בה ויצא משם ויבן את פנואל: (כו) ויאמר ירבעם בלבבו עתה תשוב הממלכה לבית דוד: (כז) אם יעלה העם הזה לעשות זבחים בבית ה' בירושלם ושב לב העם הזה אל אדניהם אל רחבעם מלך יהודה והרגני ושבו אל רחבעם מלך יהודה: (כח) ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אלהם רב לכם מעלות ירושלם הנה אלהיך ישראל אשר העלונך מארץ מצרים: (כט) וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בן: (ל) ויהי הדבר הזה לחטאת וילכו העם לפני האחד עד דן: (לא) ויעש את בית במות ויעש כהנים מקצות העם אשר לא היו מבני לוי: (לב) ויעש ירבעם חג בחדש השמיני בחמשה עשר יום לחדש כחג אשר ביהודה ויעל על המזבח כן עשה בבית אל לזבח לעגלים אשר עשה והעמיד בבית אל את כהני הבמות אשר עשה: (לג) ויעל על המזבח אשר עשה בבית אל בחמשה עשר יום בחדש השמיני בחדש אשר ברא מלבו ויעש חג לבני ישראל ויעל על המזבח להקטיר: פ

28. ספר עמק המלך - שער ה - פרק מו Naftali Hertz Bachrach

... כדאמרו רבותינו ז"ל במסכת סנהדרין פרק חלק [ק"ב א'], 'אמר הקב"ה לירבעם, חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, אמר, מי ילך בראש אמר לו הקב"ה, בן ישי ילך בראש, אמר אי הכי לא בעינא', ומי שיש לו עינים בראשו יבין המאמר על מתכונתו. אבל לעתיד לבוא " וסרה קנאת אפרים וצררי יהודה יפרתו אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים: [ישעיהו י"א י"ג] ולכן אומר הנביא 'והביטו אלי את אשר דקרו' [זכריה י"ב י"], כי הם הסכימו בדינו כי היה ירבעם מורד במלכות בית דוד, ומשיח בן יוסף יהיה נשמת ירבעם המשנה, שפרחה ממנו קודם שחטא ונסתלקה בנקיות.